

Υπόθεση C-203/24 [Hakamp]ⁱ

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

15 Μαρτίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω Χώρες)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

15 Μαρτίου 2024

Προσφεύγων:

KN

Καθού:

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η διαφορά της κύριας δίκης αφορά τον καθορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας κοινωνικής ασφάλειας στην περίπτωση εργαζομένου που κατοικεί στις Κάτω Χώρες, ο οποίος άσκησε για εργοδότη που εδρεύει στο Λιχτενστάιν δραστηριότητα σε πλοίο εσωτερικής ναυσιπλοΐας στο Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες και τη Γερμανία.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αφορά, ειδικότερα, τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να διαπιστωθεί αν εργαζόμενος που ασκεί δραστηριότητα σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, μπορεί να θεωρηθεί ότι ασκεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στο κράτος μέλος κατοικίας του.

ⁱ Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Ποιες περιστάσεις ή είδη περιστάσεων είναι κατάλληλες για την αξιολόγηση του ζητήματος σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 8, του εκτελεστικού κανονισμού, εάν πρόσωπο που ασκεί συνήθως δραστηριότητα σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη ασκεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στο κράτος μέλος κατοικίας, όταν διαπιστώνεται ότι το εν λόγω πρόσωπο ασκεί εκεί τη δραστηριότητά του σε ποσοστό 22 % του χρόνου εργασίας του; Απαιτείται προς τον σκοπό αυτόν: (i) περίπτωση η οποία να έχει άμεση σχέση με την άσκηση της δραστηριότητας, (ii) περίπτωση η οποία να περιλαμβάνει ένδειξη σχετικά με τον τόπο της ασκήσεως της δραστηριότητας και (iii) να μπορούν από την περίπτωση να εξαχθούν συμπεράσματα από ποσοτική άποψη αναφορικά με τη βαρύτητα της δραστηριότητας στο κράτος μέλος κατοικίας σε σχέση με τη συνολική δραστηριότητα του οικείου προσώπου;
2. Πρέπει ή μπορεί στο πλαίσιο της εν λόγω αξιολογήσεως αναφορικά με την απάντηση στο πρώτο ερώτημα να ληφθούν υπόψη: (i) ο τόπος κατοικίας του εργαζομένου, (ii) ο τόπος νηολογήσεως του πλοίου εσωτερικής ναυσιπλοΐας, στο οποίο ο εργαζόμενος ασκεί τη δραστηριότητά του, (iii) η έδρα του πλοιοκτήτη και έχοντας την εκμετάλλευση του πλοίου εσωτερικής ναυσιπλοΐας, (iv) ο τόπος στον οποίο ταξίδευε το πλοίο σε άλλα χρονικά διαστήματα, κατά τα οποία ο εργαζόμενος δεν εργαζόταν σε αυτό και ούτε απασχολείτο ακόμη από τον εργοδότη, (v) η έδρα του εργοδότη και (vi) ο τόπος επιβίβασης και αποβίβασης του εργαζομένου από το πλοίο;
3. Για ποιο χρονικό διάστημα πρέπει να αξιολογηθεί αν εργαζόμενος ασκεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στο κράτος μέλος κατοικίας;
4. Διαθέτει ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους, κατά τον καθορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας περιθώριο εκτιμήσεως, το οποίο τα δικαστήρια πρέπει κατά κανόνα να λαμβάνουν υπόψη τους, αναφορικά με την έκφραση «ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς» στο άρθρο 13, παράγραφος 1, του βασικού κανονισμού και σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, πόσο ευρύ είναι το εν λόγω περιθώριο;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας

Κανονισμός (ΕΚ) 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για καθορισμό της διαδικασίας εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Καμία

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Το έτος 2016, ο προσφεύγων είχε την κατοικία του στις Κάτω Χώρες. Από τις 4 Φεβρουαρίου 2016 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2016, εργάστηκε σε πλοίο εσωτερικής ναυσιπλοΐας νηολογημένο στις Κάτω Χώρες. Πλοιοκτήτρια και έχουσα την εκμετάλλευση του πλοίου είναι ναυτιλιακή εταιρία καταχωρημένη και εδρεύουσα στις Κάτω Χώρες. Κατά το χρονικό αυτό διάστημα, ο προσφεύγων απασχολείται από εργοδότη στο Λιχτενστάιν και ασκούσε δραστηριότητα στο πλοίο στο Βέλγιο, τη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες. Σύμφωνα με το ημερολόγιο καταστρώματος, το πλοίο ταξίδεψε κατά το έτος 2016 σε ποσοστό 22 % περίπου του χρόνου του στις Κάτω Χώρες.
- 2 Με έγγραφο της 25ης Ιουλίου 2017, ο αρμόδιος φορέας του Λιχτενστάιν ζήτησε από το καθού, το Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank (διοικητικό συμβούλιο του ιδρύματος κοινωνικών ασφαλίσεων, Κάτω Χώρες), δυνάμει του άρθρου 6 του κανονισμού 987/2009 (στο εξής: εκτελεστικός κανονισμός) να καθορίσει προσωρινά την εφαρμοστέα στον προσφεύγοντα νομοθεσία κοινωνικής ασφάλειας για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο εργαζόταν στο πλοίο. Με απόφαση της 6ης Μαρτίου 2020, το καθού καθόρισε προσωρινά ότι εφαρμόζεται η ολλανδική νομοθεσία κοινωνικής ασφάλειας.
- 3 Κατά της απόφασης αυτής, ο προσφεύγων υπέβαλε διοικητική ένσταση ενώπιον του καθού. Το καθού απέρριψε την ένσταση και έκρινε συναφώς ότι ο προσφεύγων είχε ασκήσει ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του κατά την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 (στο εξής: βασικός κανονισμός), στις Κάτω Χώρες. Στο πλαίσιο αυτό, έλαβε υπόψη του το γεγονός ότι από το ημερολόγιο καταστρώματος προέκυπτε ότι το πλοίο είχε ταξιδέψει κατά το έτος 2016 σε ποσοστό 22 % περίπου, κατά το έτος 2013 ομοίως σε ποσοστό 22 % περίπου και κατά το έτος 2014 σε ποσοστό 24 % του χρόνου του στις Κάτω Χώρες. Συναφώς, το καθού στηρίχθηκε επίσης στο γεγονός ότι ο προσφεύγων έχει την κατοικία του στις Κάτω Χώρες, το πλοίο έχει νηολογηθεί στις Κάτω Χώρες και ότι ο πλοιοκτήτης και έχων την εκμετάλλευση του πλοίου έχει την έδρα του στις Κάτω Χώρες.
- 4 Αφότου το Rechtbank (πρωτοδικείο, Κάτω Χώρες) απέρριψε την προσφυγή του, ο προσφεύγων άσκησε έφεση ενώπιον του Centrale Raad van Beroep (εφετείου επί υποθέσεων κοινωνικής ασφάλειας και δημόσιας διοικήσεως, Κάτω Χώρες, στο εξής: Centrale Raad). Το δικαστήριο αυτό έκρινε ομοίως ότι ο προσφεύγων είχε ασκήσει ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στις Κάτω Χώρες. Στο σκεπτικό του, το Centrale Raad ανέφερε ότι παρά το γεγονός ότι εργαζόμενος εργάζεται λιγότερο από το 25 % του χρόνου εργασίας του στο κράτος μέλος κατοικίας, μπορεί να θεωρηθεί ότι ασκεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του

σε αυτό, όταν υπάρχουν άλλες επαρκείς περιστάσεις που συνηγορούν υπέρ αυτού. Όσο μικρότερο το μέρος της δραστηριότητας του εργαζομένου σε ένα κράτος μέλος, τόσο περισσότερες ή περισσότερο βαρύνουσες περιστάσεις πρέπει να συνηγορούν υπέρ αυτού.

- 5 Το Centrale Raad έκρινε ότι στην προσβαλλόμενη απόφασή του το καθού στηρίχθηκε σε επαρκείς λόγους στο πλαίσιο της διαπιστώσεως ότι ο προσφεύγων είχε ασκήσει ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στο κράτος μέλος κατοικίας του, τις Κάτω Χώρες. Κατά το δικαστήριο αυτό, το καθού μπορούσε να λάβει νομίμως υπόψη του το γεγονός ότι το πλοίο στο οποίο εργαζόταν ο προσφεύγων, είχε ταξιδέψει κατά το έτος 2013 επίσης σε ποσοστό 22 % και το έτος 2014 σε ποσοστό 24 % [του χρόνου του] στις Κάτω Χώρες. Μπορούσε επίσης νομίμως να συνεκτιμήσει το γεγονός ότι ο προσφεύγων κατοικεί στις Κάτω Χώρες, το πλοίο νηολογήθηκε στις Κάτω Χώρες και ότι ο πλοιοκτήτης και έχων την εκμετάλλευση του πλοίου έχει την έδρα του στις Κάτω Χώρες.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 6 Ο προσφεύγων άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του Centrale Raad ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατου Δικαστηρίου των Κάτω Χωρών). Μόνον ο πρώτος λόγος αναίρέσεως που προβάλλει είναι κρίσιμος για τα προδικαστικά ερωτήματα.
- 7 Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι με την εκτίμησή του ότι έχει ασκήσει ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στις Κάτω Χώρες, το Centrale Raad εφάρμοσε εσφαλμένα το άρθρο 13 του βασικού κανονισμού και το άρθρο 14, παράγραφος 8, του εκτελεστικού κανονισμού. Στο πλαίσιο αυτό, υποστηρίζει ότι οι περιστάσεις που έλαβε υπόψη του το Centrale Raad για την αξιολόγηση σχετικά με το αν έχει ασκηθεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς του στις Κάτω Χώρες, ήταν αλυσιτελείς. Περαιτέρω, θεωρεί ότι το Centrale Raad εσφαλμένα δεν στάθμισε το γεγονός ότι ο εργοδότης του έχει την έδρα του στο Λιχτενστάιν και ότι δεν επιβιβάζοταν και αποβιβάζοταν από το πλοίο στις Κάτω Χώρες, αλλά στο Βέλγιο.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 8 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 8, του εκτελεστικού κανονισμού, η έκφραση «ουσιώδες μέρος της [δραστηριότητας]» κατά την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 1, στοιχείο α', του βασικού κανονισμού έχει την έννοια ότι πρέπει να αφορά ένα ποσοτικά σημαντικό μέρος του συνόλου των δραστηριοτήτων, χωρίς να πρόκειται απαραίτητως για το μείζον μέρος αυτών των δραστηριοτήτων. Το αν έχει ασκηθεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητας σε κράτος μέλος αξιολογείται, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 8, του εκτελεστικού κανονισμού, στην περίπτωση μισθωτής δραστηριότητας βάσει των ενδεικτικών κριτηρίων του χρόνου εργασίας ή/και της αμοιβής. Αν η εφαρμογή των κριτηρίων αυτών καταλήγει σε ποσοστό

λιγότερο από 25 %, τούτο αποτελεί κατά τη διάταξη αυτή, δείκτη ότι σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων δεν ασκείται στο σχετικό κράτος μέλος.

- 9 Από τη χρήση των εκφράσεων «mede» [*«μεταξύ άλλων»· μόνο στην ολλανδική γλωσσική απόδοση, η λέξη δεν υπάρχει στην αντίστοιχη ελληνική απόδοση της διατάξεως*], «ενδεικτικά κριτήρια» και «δείκτη» στο άρθρο 14, παράγραφος 8, του εκτελεστικού κανονισμού προκύπτει ότι όταν ο χρόνος εργασίας και/ή η αμοιβή είναι λιγότερο από 25 % στο κράτος μέλος κατοικίας, υπάρχει η δυνατότητα να θεωρηθεί, βάσει άλλων περιστάσεων στο πλαίσιο συνολικής αξιολόγησης, ότι παρά ταύτα η δραστηριότητα στο εν λόγω κράτος μέλος συνιστά ουσιώδες μέρος της συνολικής δραστηριότητας του οικείου προσώπου.
- 10 Πρώτον, τίθεται το ζήτημα αναφορικά με τις περιστάσεις που είναι κρίσιμες προκειμένου να καθοριστεί αν παρά το γεγονός ότι εργαζόμενοι ασκούν λιγότερο από 25 % της δραστηριότητάς τους στο κράτος μέλος κατοικίας τους, μπορεί να θεωρηθεί ότι ασκούν εκεί ουσιώδες μέρος της δραστηριότητάς τους. Δεύτερον, δεν είναι σαφές ούτε το χρονικό διάστημα για το οποίο πρέπει να γίνει η εν λόγω αξιολόγηση.
- 11 Κατά το αιτούν δικαστήριο, μεταξύ των κρίσιμων περιστάσεων δεν συγκαταλέγεται, εν προκειμένω, η αμοιβή. Ακόμη και αν υπήρξαν διαφορές ως προς αυτήν, οι διάδικοι δεν επικαλέστηκαν το εν λόγω κριτήριο. Ωστόσο, δεν είναι σαφές ποια κριτήρια είναι συναφώς λυσιτελή. Ο εκτελεστικός κανονισμός ορίζει απλώς ότι ο ενδεχόμενος ουσιώδης χαρακτήρας της δραστηριότητας πρέπει να διαπιστώνεται «μεταξύ άλλων» βάσει των ενδεικτικών κριτηρίων του χρόνου εργασίας και/ή της αμοιβής, χωρίς να αναφέρει ποιες άλλες περιστάσεις μπορούν να είναι συναφώς σημαντικές.
- 12 Το αιτούν δικαστήριο τείνει να συμπεράνει ότι από τη διατύπωση του άρθρου [14], παράγραφος 8, του εκτελεστικού κανονισμού ότι το μέρος της δραστηριότητας που ασκείται στο κράτος μέλος κατοικίας πρέπει να είναι «ποσοτικά ουσιώδες», πρέπει να συνάγεται ότι οι άλλες περιστάσεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη πέρα από τον χρόνο εργασίας και/ή την αμοιβή (i) πρέπει να έχουν άμεση σχέση με την άσκηση της δραστηριότητας, (ii) πρέπει να έχουν ως αντικείμενο ένα στοιχείο σε σχέση με τον τόπο της ασκήσεως της δραστηριότητας και (iii) πρέπει να είναι τέτοιες ώστε να μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα από ποσοτική άποψη αναφορικά με τη βαρύτητα της δραστηριότητας στο κράτος μέλος κατοικίας σε σχέση με τη συνολική δραστηριότητα του οικείου προσώπου.
- 13 Το αιτούν δικαστήριο έχει αμφιβολίες ως προς τη λυσιτέλεια των περιστάσεων στις οποίες το Centrale Raad στήριξε συναφώς την κρίση του. Πρόκειται, δηλαδή, για περιστάσεις που δεν έχουν καμία άμεση σχέση με την άσκηση της δραστηριότητας. Από αυτές δεν συνάγεται καμία ένδειξη ούτε ως προς τον τόπο στον οποίο ασκείται η δραστηριότητα, ούτε ως προς την ποσοτική βαρύτητα της δραστηριότητας στο κράτος μέλος κατοικίας σε σχέση με τη συνολική δραστηριότητα.

- 14 Είναι αυτονόητο ότι ο τόπος νηολογήσεως του πλοίου και ο τόπος στον οποίο ο πλοιοκτήτης και έχων την εκμετάλλευση του πλοίου έχει την έδρα του, δεν συνδέονται με τη δραστηριότητα. Τούτο φαίνεται να ισχύει και για τον τόπο στον οποίο ταξίδευε το πλοίο κατά τη διάρκεια άλλων ετών, όταν ο προσφεύγων δεν εργαζόταν ακόμη σε αυτό (βλ. επίσης κατωτέρω σκέψεις 15 έως 18). Δεδομένου ότι το άρθρο 13, παράγραφος 1, του [βασικού κανονισμού] αφορά, εξ ορισμού, εργαζόμενο, ο οποίος ασκεί μέρος της δραστηριότητάς του στο κράτος μέλος κατοικίας του, το κριτήριο του κράτους μέλους κατοικίας είναι ομοίως, κατά το αιτούν δικαστήριο, αλυσιτελής. Ο προσφεύγων επικαλέστηκε επίσης, πέραν αυτού, τον τόπο της έδρας του εργοδότη και τον τόπο στον οποίο επιβιβάζεται και αποβιβάζεται από το πλοίο. Το πρώτο κριτήριο ουδόλως συνδέεται με τη δραστηριότητα και από το δεύτερο κριτήριο ουδόλως συνάγεται η ποσοτική βαρύτητα της δραστηριότητας στο κράτος μέλος κατοικίας. Δεδομένου ότι ούτε από το γράμμα ούτε από την οικονομία του βασικού και του εκτελεστικού κανονισμού ούτε από τη νομολογία του Δικαστηρίου μπορούν να συναχθούν επαρκή στοιχεία σχετικά με τα κρίσιμα κριτήρια, το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει τα δύο πρώτα προδικαστικά ερωτήματα.
- 15 Όσον αφορά τη δεύτερη σειρά ερωτημάτων, ήτοι το κρίσιμο χρονικό διάστημα για τη διερεύνηση του αν ουσιώδες μέρος της δραστηριότητας του προσφεύγοντος ασκήθηκε στις Κάτω Χώρες, το αιτούν δικαστήριο εξετάζει ορισμένες δυνατότητες. Δεδομένου ότι η καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως στις Κάτω Χώρες πραγματοποιείται ανά ημερολογιακό έτος, θα μπορούσε να ληφθεί ως αφετηρία το οικείο ημερολογιακό έτος. Ωστόσο, αυτό έχει το μειονέκτημα ότι συνδέεται με το εθνικό δίκαιο, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικές προσεγγίσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων κρατών μελών. Θα μπορούσε επίσης η αξιολόγηση να αφορά το χρονικό εκείνο διάστημα, κατά το οποίο ο εργαζόμενος έχει αμετάβλητη εργασιακή σχέση και το οποίο μπορεί να είναι μεγαλύτερο ή μικρότερο του έτους. Ομοίως, τίθεται συναφώς εκ νέου το ζήτημα αν μπορούν να ληφθούν υπόψη περιστάσεις που αφορούν χρονικά διαστήματα κατά τα οποία ο εργαζόμενος δεν εργαζόταν στο πλοίο στο πλαίσιο μισθωτής δραστηριότητας (βλ. ανωτέρω σκέψη 14).
- 16 Επεξηγηματικά, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι από το άρθρο 14, παράγραφος 10, του εκτελεστικού κανονισμού προκύπτει, ότι για τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη και η εικαζόμενη μελλοντική κατάσταση κατά τους επόμενους 12 ημερολογιακούς μήνες. Ωστόσο, στον εκτελεστικό κανονισμό δεν αναφέρεται από ποιο χρονικό σημείο αρχίζει το χρονικό αυτό διάστημα των 12 μηνών.
- 17 Αντιθέτως, ο εκτελεστικός κανονισμός δεν αναφέρει τίποτα σχετικά με την παρελθοντική κατάσταση. Στον Πρακτικό Οδηγό του Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την εφαρμοστέα νομοθεσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) και την Ελβετία (στο εξής: Πρακτικός Οδηγός), σ. 31, η διοικητική επιτροπή για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (στο εξής: διοικητική επιτροπή) επισημαίνει ότι η προηγούμενη εξέλιξη της εργασιακής σχέσεως αποτελεί αξιόπιστο κριτήριο και της μελλοντικής

συμπεριφοράς. Αν μια απόφαση δεν μπορεί να στηριχθεί στα σχεδιαζόμενα πρότυπα εργασίας ή στα χρονοδιαγράμματα απασχολήσεως, θα ήταν σκόπιμο κατά τον Πρακτικό Οδηγό, να ληφθεί υπόψη η πραγματική κατάσταση κατά τους προηγούμενους δώδεκα μήνες και να συνεκτιμηθεί το εν λόγω χρονικό διάστημα στο πλαίσιο της αξιολογήσεως της ουσιαστικής δραστηριότητας. Η θέση αυτή της διοικητικής επιτροπής δεν είναι ωστόσο καθοριστική. Οι θέσεις της εν λόγω επιτροπής οι οποίες διατυπώνονται στον Πρακτικό Οδηγό πρέπει να εκλαμβάνονται ως απόψεις. Μπορεί να αποτελούν χρήσιμα σημεία αναφοράς για την ερμηνεία του βασικού και του εκτελεστικού κανονισμού, δεν θίγουν, όμως, την εξουσία των δικαστηρίων να προβαίνουν σε αξιολόγηση του περιεχομένου των διατάξεων των εν λόγω κανονισμών (πρβλ. αποφάσεις της 5ης Δεκεμβρίου 1967, Van der Vecht, 19/67, EU:C:1967:49, και της 8ης Μαΐου 2019, SF, C-631/17, EU:C:2019:381, σκέψη 41).

- 18 Εν προκειμένω, το Centrale Raad έλαβε υπόψη του την κατάσταση που επικρατούσε τα έτη 2012 και 2013, ήτοι περισσότερο από 12 μήνες πριν από την έναρξη της δραστηριότητας, πράγμα που αντιβαίνει τόσο στην άποψη της διοικητικής επιτροπής όσο και στη διάταξη του εκτελεστικού κανονισμού. Αφενός, κατά το αιτούν δικαστήριο, θα μπορούσε να είναι προφανές ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη μια τάση στο πλαίσιο της δραστηριότητας κατά τα προηγούμενα χρόνια, το επιχείρημα αυτό όμως φαίνεται να ευσταθεί μόνο όταν ο οικείος εργαζόμενος ασκούσε ήδη τη δραστηριότητα αυτή κατά τον χρόνο εκείνο. Αφετέρου, το γεγονός ότι ούτε ο βασικός ούτε ο εκτελεστικός κανονισμός περιέχουν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η προηγούμενη κατάσταση, αποτελεί λόγο για να μην γίνει κάτι τέτοιο. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο στην περίπτωση καταστάσεως που υπήρξε πολλά χρόνια πριν και ακόμη περισσότερο όταν κατά τον χρόνο εκείνον ο εργαζόμενος δεν είχε καν μισθωτή δραστηριότητα. Δεδομένου ότι ούτε από το γράμμα ούτε από την οικονομία του βασικού και του εκτελεστικού κανονισμού ούτε από τη νομολογία του Δικαστηρίου μπορούν να συναχθούν επαρκή στοιχεία στο πλαίσιο της σταθμίσεως αυτής, το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει το τρίτο προδικαστικό ερώτημα.
- 19 Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το περιθώριο εκτιμήσεως του αρμόδιου φορέα στο πλαίσιο του καθορισμού της οικείας νομοθεσίας κοινωνικής ασφάλειας στην οποία υπάγεται ο εργαζόμενος, διότι ασκεί ουσιαστικό μέρος της δραστηριότητάς του στο κράτος μέλος κατοικίας. Όταν ένα δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί του καθορισμού αυτού, τίθεται το ζήτημα αν πρέπει να σχηματίσει μόνο του πλήρη δικανική πεποίθηση και, εφόσον απαιτείται, να υποκαταστήσει την εκτίμηση του αρμόδιου φορέα, ή αν πρέπει να αφήσει στον εν λόγω φορέα ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως.
- 20 Το Centrale Raad φαίνεται να εκτιμά ότι ο αρμόδιος φορέας διαθέτει τέτοιο περιθώριο εκτιμήσεως. Στη σελίδα 34 του Πρακτικού Οδηγού της, η διοικητική επιτροπή επισημαίνει, όσον αφορά τις διεθνείς μεταφορές, ότι οι φορείς που είναι αρμόδιοι για τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας μπορούν να λαμβάνουν υπόψη κριτήρια διαφορετικά από αυτά που περιγράφονται στον

βασικό, τον εκτελεστικό και τον εν λόγω Οδηγό, τα οποία κρίνουν ότι αρμόζουν περισσότερο στην ιδιαίτερη κατάσταση που αντιμετωπίζουν. Τούτο υποδηλώνει την ύπαρξη περιθωρίου εκτιμήσεως των οριζόμενων φορέων. Βεβαίως, η εν λόγω επεξήγηση δεν είναι καθοριστική, πρώτον, διότι οι απόψεις της διοικητικής επιτροπής δεν είναι νομικώς δεσμευτικές και δεύτερον, διότι η έννοια του «οριζόμενου φορέα» που περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο αυτό θα μπορούσε, ενδεχομένως, να εννοεί και το δικαστήριο που καλείται να αποφανθεί επί της νομιμότητας της απόψεως του αρμόδιου φορέα κράτους μέλους.

- 21 Κατά της αναγνώρισεως περιθωρίου εκτιμήσεως του αρμόδιου φορέα συνηγορεί το γεγονός ότι η έκφραση «ουσιώδες μέρος της δραστηριότητας» αποτελεί νομική έννοια που είναι κατάλληλη να εφαρμοστεί σε συγκεκριμένη περίπτωση από τα δικαστήρια, χωρίς να χρειάζεται να έχει παρασχεθεί περιθώριο εκτιμήσεως σε διοικητική αρχή. Επιπλέον, η αναγνώριση περιθωρίου εκτιμήσεως του αρμόδιου φορέα οδηγεί με μεγαλύτερη πιθανότητα στο να καταλήξουν οι αρμόδιοι φορείς των διαφόρων εμπλεκόμενων κρατών μελών σε διαφορετικά αποτελέσματα σχετικά με την εφαρμοστέα νομοθεσία όσον αφορά τα ίδια πραγματικά περιστατικά, παρά το γεγονός ότι ο βασικός κανονισμός (άρθρο 11, παράγραφος 1) επιδιώκει να διασφαλίσει ότι τα πρόσωπα στα οποία αυτός εφαρμόζεται, υπάγονται στη νομοθεσία κοινωνικής ασφάλειας ενός μόνο κράτους μέλους.
- 22 Δεδομένου ότι ούτε από το γράμμα ούτε από την οικονομία του βασικού και του εκτελεστικού κανονισμού ούτε από τη νομολογία του Δικαστηρίου μπορούν να συναχθούν αρκετά στοιχεία σχετικά με ενδεχόμενο περιθώριο εκτιμήσεως, το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα.